

**UBND QUẬN LONG BIÊN
TRƯỜNG MẦM NON HOA SỮA**

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

“Một số biện pháp phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ 5- 6 tuổi thông qua hoạt động làm quen văn học ở trường mầm non”

Lĩnh Vực/Môn: Giáo dục mẫu giáo

Cấp học: Mầm non

Họ và tên tác giả: Lê Thị Tuyết Mai

Chức vụ: Giáo viên

ĐT: 0399203374

Đơn vị công tác: Trường mầm non Hoa Sữa
Quận Long Biên – Hà Nội

Long Biên, tháng 3 năm 2023

MỤC LỤC

NỘI DUNG	Trang
I .ĐẶT VẤN ĐỀ	1
II.GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ	2
1.Những nội dung lý luận có liên quan trực tiếp đến vấn đề nghiên cứu tổng kết kinh nghiệm	2
1.1. Cơ sở lý luận	2
1.2. Cơ sở thực tiễn	2
2.Thực trạng vấn đề	2
2.1. Thuận lợi	2
2.2. Khó khăn	3
3.Các biện pháp đã tiến hành:	3
<i>3.1. Biện pháp 1: Xây dựng kế hoạch và tạo môi trường phát triển ngôn ngữ theo định hướng lấy trẻ làm trung tâm</i>	3
<i>3.2.Biện pháp 2: Dạy trẻ kể lại truyện, kể chuyện sáng tạo</i>	4
<i>3.3.Biện pháp 3: Phát triển ngôn ngữ mạch cho trẻ thông qua hoạt động dạy trẻ đọc thơ diễn cảm, qua các bài đồng dao, ca dao, tục ngữ</i>	5
<i>3.4.Biện pháp 4: Phát triển ngôn ngữ cho trẻ thông qua hoạt động dạy trẻ đóng kịch dựa theo các tác phẩm văn học</i>	7
<i>3.5. Biện pháp 5: Ứng dụng công nghệ thông tin vào tiết học</i>	8
<i>3.6. Biện pháp 6: Thực hiện tốt công tác tuyên truyền với phụ huynh</i>	9
4. Hiệu quả SKKN	9
III. KẾT LUẬN,KIẾN NGHỊ	10
1.Ý nghĩa của sáng kiến sáng tạo	10
2. Bài học kinh nghiệm	10
3. Ý kiến đề xuất	10
IV. PHỤ LỤC	
V. TÀI LIỆU THAM KHẢO	

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Như Lênin đã từng viết: "Ngôn ngữ là phương tiện giao tiếp quan trọng nhất của con người". Cũng như theo Usinxkin thì: "Ngôn ngữ là cơ sở của mọi sự phát triển trí tuệ và là kho tàng của mọi kiến thức. Tất cả mọi sự hiểu biết đều bắt đầu từ ngôn ngữ, thông qua ngôn ngữ và cũng trở lại bằng ngôn ngữ".

Trẻ em không chỉ là hạnh phúc của gia đình mà còn là tương lai cho nhân loại. Chính vì lẽ đó việc chăm sóc trẻ nói chung cũng như việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ nói riêng là trách nhiệm của mỗi con người trong xã hội. Ngày xưa các cụ có câu "**Trẻ lên ba cả nhà học nói**" câu này chứng tỏ việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc của trẻ vô cùng quan trọng. Như chúng ta đã biết ngôn ngữ là công cụ của tư duy. Xã hội không có ngôn ngữ thì con người khó có thể giao tiếp được, nhất là một đứa trẻ - một sinh linh yếu ớt cần có sự chăm sóc và bảo vệ của người lớn. Vậy phát triển ngôn ngữ có vai trò đặc biệt quan trọng đối với sự phát triển của trẻ, là phương tiện giúp trẻ lĩnh hội nền văn hóa dân tộc, giao lưu với những người xung quanh, để phát triển tư duy, tiếp thu khoa học và bồi bổ tâm hồn giúp hình thành và phát triển nhân cách trẻ. Vì vậy việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ phải được bắt đầu từ lứa tuổi mầm non, đặc biệt là trẻ 5-6 tuổi trước khi các con bước vào lớp 1. Bởi ở lứa tuổi này trẻ bắt đầu cảm nhận cái đẹp trong cuộc sống, trong những bài thơ câu chuyện gần gũi với đời thường.

Văn học là những phương tiện có hiệu quả mạnh mẽ đối với việc phát triển ngôn ngữ cho trẻ có ảnh hưởng to lớn làm phong phú lời nói của trẻ cả về mặt từ vựng, ngữ âm, ngữ pháp. Ngay từ tuổi mẫu giáo bé, nhờ trẻ đã hình thành động cơ của lời nói mạch lạc, điều này cần thiết để trẻ tự giác trong các tác phẩm phức tạp hơn và phát triển lời nói trong lứa tuổi 5- 6 và trong tương lai của trẻ.

Trong xã hội hiện nay khi mà vấn đề giáo dục trẻ Mầm Non đang ngày càng được chú trọng thì sự đáp ứng nhu cầu dạy và học ngày càng cao. Bên cạnh đó các phương pháp, biện pháp truyền tải của cô đến với trẻ lại càng quan trọng hơn sao cho trẻ có thể tiếp thu được kiến thức để đọc thơ, kể chuyện, phát triển ngôn ngữ cho bản thân.

Vì vậy để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ đạt kết quả cao phù hợp với cầu của ngành giáo dục, tôi đã nghiên cứu chương trình tài liệu và kịp thời đưa ra những biện pháp cho phù hợp để giáo dục trẻ có hiệu quả hơn.

Bởi thế tôi đã chọn đề tài "**Một số biện pháp phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ 5- 6 tuổi thông qua hoạt động làm quen văn học ở trường mầm non**"

II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

1. Những nội dung lý luận có liên quan trực tiếp đến vấn đề nghiên cứu tổng kết kinh nghiệm.

Khả năng về sự phát âm của trẻ được tăng dần theo từng độ tuổi, trẻ 5- 6 có thể sử dụng thông thạo tiếng mẹ đẻ để giao tiếp. Khả năng ngôn ngữ của trẻ liên quan chặt chẽ với sự phát triển trí tuệ và những trải nghiệm của trẻ. Trẻ có thể sử dụng ngôn ngữ để thể hiện các mối quan hệ qua lại nhiều mặt của các sự vật, hiện tượng trong cuộc sống mà trẻ nhận thức được. Trẻ đã định vị được các âm có cấu tạo đơn giản, những âm vị có cấu âm phức tạp trẻ dễ mắc lỗi, xong nếu kiên trì tập luyện thì hầu hết trẻ đều có khả năng định vị được các âm vị của tiếng Việt.

Ngôn ngữ thành tựu lớn nhất của con người là hệ thống tín hiệu đặc biệt. Nó là phương tiện giao tiếp quan trọng nhất của các thành viên trong xã hội loài người nhờ có ngôn ngữ con người có thể trao đổi cho nhau những hiểu biết, truyền cho nhau những kinh nghiệm, bày tỏ với nhau những nguyện vọng, ý muốn và cùng nhau thực hiện những dự định tương lai.

Khi cho trẻ làm quen với tác phẩm văn học góp phần mở rộng nhận thức, phát triển trí tuệ, giáo dục đạo đức, giáo dục thẩm mỹ, phát triển ngôn ngữ, phát triển ở trẻ hứng thú “đọc sách” kỹ năng đọc và kể tác phẩm.

2. Thực trạng vấn đề

Là một giáo viên có tinh thần trách nhiệm và đầy lòng nhiệt tình, yêu nghề mến trẻ bản thân tôi xác định được mục đích, ý nghĩa, tầm quan trọng của việc phát triển ngôn ngữ cho trẻ về nghệ thuật sư phạm và tìm ra các giải pháp hữu ích nhất. Đó là một thuận lợi lớn để tôi rèn luyện phát triển ngôn ngữ mạch lạc thông qua môn làm quen với văn học thông qua thể loại truyện kể.

2.1. Thuận lợi:

Được sự quan tâm của Phòng Giáo dục và đào tạo quận Long Biên đã thường xuyên quan tâm bồi dưỡng và nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên. Phòng giáo dục đã tổ chức chuyên đề “Tiếp cận học qua chơi và đổi mới hình thức tổ chức hoạt động lĩnh vực giáo dục phát triển ngôn ngữ”, tổ chức tham quan kiến tập tại nhiều cơ sở về giáo dục phát triển ngôn ngữ.

Nhà trường thực hiện mô hình trường học điện tử nên cơ sở vật chất, thiết bị dạy học hiện đại, đáp ứng yêu cầu giảng dạy cho giảng viên như bảng tương tác, máy tính, máy chiếu, máy chiếu đa vật thể, loa đài... Không gian lớp học rộng, thoáng để tạo các góc mở. Khuôn viên nhà trường thoáng mát, sáng, xanh, nhiều cây cảnh.

- Bản thân tôi trực tiếp giảng dạy nhiều năm nên có trình độ chuyên môn vững vàng, đúc kết nhiều kinh nghiệm trong công tác, đã đạt trình độ trên chuẩn, luôn yêu nghề mến trẻ, nhiệt tình trong các hoạt động, tâm huyết với nghề.

- Luôn có ý thức tự học, tự rèn luyện, tham khảo sách báo, Internet thông tin đại chúng để tìm ra các phương pháp, biện pháp dạy và hướng dẫn phụ huynh dạy trẻ tại nhà.

2.2 Khó khăn

Bên cạnh những thuận lợi nêu trên trong quá trình giáo dục trẻ do lớp tôi phụ trách vẫn còn một số khó khăn vướng mắc trong quá trình phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ 5-6 tuổi:

Bố mẹ không có thời gian trò chuyện với con, cho con cơ hội được nói lên ý kiến của mình, trẻ thường bị áp đặt theo người lớn.

Một số trẻ còn nói ngọng, còn nhút nhát ngại tiếp xúc với bạn bè, một số trẻ lần đầu tiên được đến trường nên chưa hòa đồng được với bạn bè trong lớp.

Ngay từ đầu năm tôi đã thực hiện trên 41 trẻ với 7 tiết làm quen với văn học và kết quả được đánh giá trên trẻ như sau :

STT	NỘI DUNG ĐÁNH GIÁ	Số trẻ	Tỉ lệ %
1	Chỉ nói được tên và trả lời các câu hỏi đơn giản	27/41	65,8%
2	Đọc và kể lại tác phẩm	20/41	48,7%
3	Đọc thơ, kể chuyện diễn cảm, ngôn ngữ mạch lạc	25/41	60,1%
4	Kể chuyện sáng tạo, sử dụng câu từ hay	18/41	43,9%

3. Các biện pháp đã tiến hành:

3.1 Biện pháp 1: Xây dựng kế hoạch và tạo môi trường phát triển ngôn ngữ theo định hướng lấy trẻ làm trung tâm

Môi trường luôn là một trong những yếu tố có tính ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển của trẻ. Không chỉ vậy môi trường còn chi phối đến tư duy, học tập của trẻ. Vì vậy, là giáo viên tôi luôn chú trọng việc tạo ra một môi trường văn học trong lớp học của mình thật tốt cho trẻ hoạt động một cách tích cực thì sẽ kích thích trẻ phát triển ngôn ngữ, tham gia vào các hoạt động phát triển ngôn ngữ đạt hiệu quả cao.

Để phát triển khả năng nghe và nói cho trẻ không gì nhanh chóng và tích cực bằng việc thường xuyên cho trẻ nghe và nói. Người giáo viên cần thường xuyên trò chuyện với trẻ và khuyến khích trẻ nói. Khi trẻ có khó khăn hay có tâm lý ngại ngần nhút nhát, cô cần khích lệ, hỗ trợ động viên để trẻ tích cực trò chuyện. Đặc biệt được tiến hành giữa cô và trẻ, trẻ và trẻ, giữa trẻ với mọi người

xung quanh. Khi giao tiếp với trẻ cô cần phải chú ý đến giọng nói và thái độ của mình dành cho trẻ như: Nói dịu dàng, dễ nghe, dễ hiểu. Tình cảm nồng ấm của cô sẽ khiến trẻ tự tin hơn nhiều.

Khi trẻ tham gia trong giờ hoạt động ngoài trời, tôi tận dụng những đồ vật quanh sân trường gợi mở cho trẻ cùng nhau sáng tạo nên những câu chuyện từ những vật có sẵn đó, kết hợp với hoạt động vui chơi bằng cách gợi mở cho trẻ cùng nhau thi kể chuyện về các con vật đó. Một trong những hình thức mà giúp trẻ phát triển ngôn ngữ một cách rất tự nhiên và gần gũi. Đồng thời, còn có thể phát huy trí sáng tạo của trẻ, mở rộng về vốn từ và phát triển khả năng phát âm của trẻ.

Ví dụ: Khi trẻ hoạt động ngoài trời cô cho trẻ ra góc sách truyện của bé, giáo viên cùng trẻ kể một câu chuyện trong sách thông qua hình ảnh nhân vật trong câu chuyện, cô gợi mở để trẻ có thể tự nói về nhân vật (**Hình ảnh 1**)

3.2 Biện pháp 2: Dạy trẻ kể lại truyện, kể chuyện sáng tạo

Phát triển ngôn ngữ và giọng nói là vấn đề được tôi đặt ra hàng đầu khi tổ chức các hoạt động cho trẻ làm quen văn học. Việc dạy trẻ kể lại chuyện được coi là một phương pháp hiệu quả nhất để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ, để đảm bảo cho ngôn ngữ trở thành phương tiện giao tiếp. Bởi ngôn ngữ mạch lạc là phương tiện vạn năng đặc sắc trọn vẹn và có hiệu quả cao nhất của giao tiếp. Không những thế trẻ phải hiểu và biết cách sử dụng đúng những từ ngữ có trong tác phẩm văn học. Tuy nhiên ở lứa tuổi Mẫu giáo lớn khả năng sử dụng lời kể của trẻ có độ liên kết còn chưa lớn. Vì vậy việc dạy trẻ kể lại truyện được tôi tiến hành chủ yếu bằng cách kể mẫu sau đó dùng tranh kết hợp với trò chuyện theo hệ thống câu hỏi vào những thời điểm mấu chốt của tác phẩm theo trình tự cốt truyện, nội dung và hành động của nhân vật chính giúp trẻ nắm chắc những tình tiết chính và đánh giá đúng đắn những phẩm chất tình cảm của nhân vật giúp cho việc ghi nhớ và kể lại truyện của trẻ đạt hiệu quả cao.

Khi trẻ đã kể lại chuyện thành thạo tôi quyết định lựa chọn trẻ nào lên kể đầu tiên, thường là tôi chọn những trẻ khá xung phong lên kể trước để những trẻ yếu trong quá trình lắng nghe bạn kể được củng cố thêm việc kể của mình.

Đối với những truyện dài, tôi phân thành từng đoạn thể hiện nội dung tương đối trọn vẹn, vì để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ không thể chia cắt thành những đoạn quá nhỏ, cũng không thể để những đoạn quá dài khiến trẻ kể mệt mỏi, mất tập trung.

Ngoài ra tôi còn cho trẻ đánh giá câu chuyện của bạn và khuyến khích trẻ bằng cách đặt câu hỏi : “**Bạn kể đã hay chưa?**”, “**Vì sao vậy nhỉ?**”, “**Con có thể**

kể hay hơn bạn được không?”. Sau khi trẻ đưa ra ý kiến đánh giá của mình tôi phân tích ngắn gọn về cách kể câu chuyện đó, những điểm trẻ làm được và chưa làm được, động viên trẻ cố gắng, tự tin hơn khi kể chuyện. Tạo cho trẻ điều kiện để phát triển tính tích cực nói, tích cực giao tiếp để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ.

Mỗi lần kể chuyện trẻ biết giữ lại những câu văn hay, những hình ảnh đẹp cho bản thân. Để rồi khi chuyển sang các hoạt động kể chuyện độc lập khác như: Kể chuyện theo tranh, kể chuyện theo kinh nghiệm, kể chuyện theo đồ chơi ... chúng ta sẽ sử dụng vào câu chuyện kể của mình những từ ngữ, những câu văn đã lĩnh hội được. Qua những câu chuyện đó, ngôn ngữ nghệ thuật dần được hình thành ở trẻ. Trẻ phát triển lời nói tốt: Vừa hay, vừa mạch lạc lại có sức truyền cảm lớn. Đây cũng là ý nghĩa quan trọng của quá trình tổ chức cho trẻ làm quen với văn học nói chung và dạy trẻ kể lại chuyện nói riêng.

Ngoài việc dạy trẻ kể lại chuyện, tôi còn chú trọng đến việc dạy trẻ kể chuyện sáng tạo. Khi kể chuyện sáng tạo trẻ được diễn đạt ý riêng của mình, không lệ thuộc vào nội dung câu chuyện có sẵn bằng cách để nguyên vị trí hoặc sắp xếp lại trình tự các bức tranh tạo ra câu chuyện mới. Qua đó trẻ sẽ phát triển tư duy, ngôn ngữ chau chuốt hơn. Và mỗi trẻ sẽ có một câu chuyện mới với nhiều hình thức kể sáng tạo như: Thơ, đóng kịch, văn vắn, văn xuôi ... Từ đó tư duy, óc sáng tạo, trí tưởng tượng, đặc biệt là ngôn ngữ trẻ sẽ phát triển một cách mạch lạc, có logic.

Để đạt được điều đó tôi dạy trẻ bằng cách :

- + Thời gian đầu tôi kể phần đầu của câu chuyện và gợi ý tiếp phần sau.
- + Sau đó tôi gợi ý để trẻ kể theo tranh và chú ý xem tranh vẽ về cái gì để thể hiện lại nội dung bức tranh đó.

Qua quá trình dạy trẻ kể lại truyện và kể chuyện theo sáng tạo tôi thấy: Trẻ đã biến mình từ chủ thể tiếp nhận sang chủ thể văn học. Sống và hóa thân vào câu chuyện kể, trẻ được trải nghiệm và tích lũy thêm kinh nghiệm sống làm sâu sắc sự cảm thụ văn học, làm giàu có xúc cảm, tình cảm thẩm mỹ, tình cảm đạo đức, đặc biệt là ngôn ngữ của trẻ phát triển rất mạch lạc, trau chuốt. Trẻ sử dụng từ ngữ chính xác và diễn đạt tốt câu văn khi thể hiện **(Hình ảnh 2)**

3.3 Biện pháp 3: Phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ thông qua hoạt động dạy trẻ đọc thơ diễn cảm, qua các bài đồng dao, ca dao, tục ngữ.

Để dạy trẻ đọc thơ diễn cảm, việc đầu tiên tôi phải làm đó là đọc diễn cảm bài thơ tạo cho trẻ sự yêu thích tác phẩm, muốn thể hiện lại tác phẩm. Sau đó tôi hướng dẫn, trò chuyện để trẻ hiểu về tác phẩm, rồi mới tiến hành dạy trẻ đọc thơ.

Khi dạy trẻ đọc thơ diễn cảm, tôi căn cứ vào nội dung bài thơ, cách gieo

vần từ đó xác định được giọng đọc, cách ngắt nghỉ ... sao cho phù hợp để dạy trẻ

Ví dụ : Bài thơ “*Em yêu nhà em*”

Đây là bài thơ viết theo thể lục bát, nhịp 6/8. Vì vậy tôi dạy trẻ đọc bài thơ với giọng điệu trong sáng, nhẹ nhàng, êm dịu thể hiện tình cảm của bé với ngôi nhà và cảnh vật xung quanh bé: Vừa thân quen, vừa gần gũi.

Bên cạnh đó tôi thường xuyên tổ chức các hội thi thơ, tạo ra sân khấu nhỏ để trẻ hứng thú, quyết tâm trong quá trình đọc thơ diễn cảm. Tôi thấy trẻ đọc tiến bộ rõ rệt: Ngôn ngữ chính xác, lưu loát, diễn cảm, nét mặt biểu cảm, động tác minh họa lời thơ rất phù hợp. Khi đọc trẻ biết ngắt nghỉ đúng chỗ, ngôn ngữ đọc của trẻ rất mạch lạc. Qua đây tôi khẳng định hoạt động dạy trẻ đọc thơ diễn cảm có hiệu quả cao trong việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ 5- 6 tuổi.

Tục ngữ, ca dao, đồng dao là lời ăn tiếng nói của nhân dân, của bà, của mẹ rất gần gũi với trẻ và được trẻ rất yêu thích.

Ngôn ngữ của ca dao, tục ngữ là ngôn ngữ nghệ thuật giản dị, đẹp đẽ, trong sáng, chính xác, được gọt giũa trau chuốt, chắt lọc qua nhiều thế hệ. Chính vì vậy tôi cho trẻ làm quen với ca dao để trẻ được tiếp nhận được thể thơ lục bát giàu nhạc điệu với âm điệu du dương ngọt ngào, cảm nhận tình cảm sâu lắng của con người với con người, con người với quê hương đất nước.

“*Công cha như núi Thái Sơn*”

“*Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra*”

Hay

“*Bầu ơi thương lấy bí cùng*”

“*Tuy rằng khác giống nhưng chung một gian*”

(*Ca dao*)

Đồng dao là thể thơ ca dân gian truyền miệng thường chỉ để dành cho trẻ em. Đồng dao có nhiều thể loại: Hai, ba, bốn, sáu chữ... với lối ngắt nhịp phong phú 1/1 ; 2/2 ... Ngôn ngữ của đồng dao giàu hình ảnh, có sức tạo hình và biểu hiện lớn rất phù hợp với đặc điểm tâm sinh lí trẻ 5- 6 tuổi

Ví dụ bài : “***Dung dăng dung dẻ***”

“*Con mèo mà trèo cây cau*”

“*Sên sên sên sên...*

Qua kinh nghiệm dạy trẻ nhiều năm tôi thấy đồng dao có tác dụng trau dồi, phát triển ngôn ngữ cho trẻ. Bởi ngôn ngữ đồng dao trong sáng, tốt đẹp, rèn cho trẻ phát âm, tích lũy vốn từ, hiểu nghĩa từ, nắm ngữ pháp, lối nói trôi chảy uyển chuyển.

Khi dạy trẻ các bài ca dao, đồng dao, tục ngữ tôi đọc nhiều lần để trẻ ghi nhớ, học thuộc và yêu cầu trẻ đọc nhanh dần. Thi đua đọc nhanh đó là cách giúp cho việc rèn luyện bộ máy phát âm, trau dồi ngôn ngữ, sự nhạy bén linh hoạt của

tư duy.

Ví dụ: Ở các giờ hoạt động ngoài trời, thay vì hoạt động quan sát. Tôi có thể dạy trẻ các bài ca dao, đồng dao, tục ngữ ...phù hợp với chủ đề mà trẻ đang học từ đó không chỉ là kích thích trẻ nhớ chủ đề đang học mà qua đó trẻ còn thấy ca dao, đồng dao, tục ngữ... gắn gũi với cuộc sống hàng ngày của trẻ.

Nói chung khi cho trẻ làm quen và đọc các bài ca dao, đồng dao, tục ngữ sẽ làm tích cực hóa lời nói của trẻ, thúc đẩy ở trẻ khả năng làm rõ ý, sử dụng câu từ. Trẻ hiểu thêm về văn hóa nói - một tinh hoa của cuộc sống. Từ đó sẽ hình thành nên những lời nói hay, đẹp, chuẩn mực khi giao tiếp và ngôn ngữ của trẻ phát triển mạch lạc không ngừng. (*Hình ảnh 3,4*)

3.4 Biện pháp 4: Phát triển ngôn ngữ cho trẻ thông qua hoạt động dạy trẻ đóng kịch dựa theo các tác phẩm văn học

Trong văn học, đóng kịch là một hình thức hoạt động vô cùng hấp dẫn đối với trẻ, đây là dạng hoạt động đặc biệt phản ánh sự cảm thụ tác phẩm của trẻ để mô phỏng lại những nhân vật trong tác phẩm qua điệu bộ, ngữ điệu lời nói, cử chỉ và hành động. Qua trò chơi đóng kịch trẻ lĩnh hội được ngôn ngữ giàu hình ảnh, các biểu tượng thẩm mỹ và óc tưởng tượng sáng tạo, học được giọng nói diễn cảm, rõ ràng. Điều đó có ý nghĩa to lớn trong việc giáo dục phát triển toàn diện nhân cách trẻ, đặc biệt là phát triển ngôn ngữ. Bởi những yêu cầu đặt ra khi đóng kịch đòi hỏi trẻ phát huy cao độ việc sử dụng ngôn ngữ đúng và diễn đạt ngôn ngữ đó sao cho có cảm xúc.

Để dạy trẻ đóng kịch điều đầu tiên tôi phải làm đó là lựa chọn những câu chuyện có nội dung hay, có lời thoại các nhân vật hấp dẫn, phù hợp với trẻ, được trẻ yêu thích để chuyển thể thành kịch bản. Sau đó tôi cho trẻ kể lại câu chuyện để trẻ nhớ nội dung hơn và được trải nghiệm mình, giúp cho việc ghi nhớ lời nói và biết thể hiện ngữ điệu giọng phù hợp với các nhân vật. Tiếp đó tôi phân tích nội dung câu chuyện, tính cách nhân vật cho trẻ hiểu: Nhân vật đó nói về ai, nói trong hoàn cảnh như thế nào, và cách nói của nhân vật khi thể hiện ra ngoài ra sao. Sau khi trẻ đã hiểu nội dung và biết tính cách nhân vật, tôi bắt đầu cho trẻ nhập vai diễn. Thông thường trẻ thích nhập những vai giàu cảm xúc, hấp dẫn, tốt bụng, xinh đẹp, anh hùngtừ chối những vai phản diện. Tôi phân tích cho trẻ hiểu ý nghĩa của tất cả các vai trong vở kịch. Khi trẻ đã nhận vai, tôi giúp giúp trẻ tìm hiểu sâu hơn nhân vật mình sẽ đóng vai, sau đó dạy trẻ học thuộc vai diễn bằng cách đọc đồng thanh theo cô đúng ngữ điệu, giọng hiện thể tính cách nhân vật theo kịch bản một vài lần. Tiếp đó tôi cho trẻ đọc lời thoại nối tiếp giữa các nhóm nhân vật và diễn mẫu cho trẻ xem để trẻ bắt chước nhưng không áp đặt trẻ, bắt buộc trẻ phải nói và làm hoàn toàn giống hệt như cô. Trẻ có thể sáng tạo thêm

nhưng phải diễn đạt đúng ý và không làm sai lệch nội dung vở kịch.

Ví dụ : Trong vở kịch “*Cáo, Thỏ và Gà Trống*”. Khi Thỏ bị Cáo đuổi ra khỏi nhà tôi xây dựng lời độc thoại của nhân vật Thỏ là “ *Ôi! lạnh quá ! Hu hu hu...*” Trẻ có thể nói “*Ôi chà! Lạnh quá đi mất ! hu hu hu ...*”. Hoặc cũng có thể nói :

“*Ôi ! Sao hôm nay lạnh thế ! hu hu hu ...*”

Khi nhận xét tôi khen ngợi những sáng tạo riêng của trẻ, đồng thời chỉ rõ những chỗ chưa đạt và gợi ý để trẻ diễn tốt hơn.

Qua hoạt động dạy trẻ đóng kịch tôi nhận thấy ở đây sự ham thích, say mê của trẻ đặc biệt là sau khi được hóa trang cho giống nhân vật trong câu chuyện (vẽ râu ria, thêm nốt ruồi, mặc quần áo và đội mũ các con vật...). Đây chính là một phương tiện vô cùng hữu dụng để phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ. Trẻ được lĩnh hội ngôn ngữ của các nhân vật và trực tiếp thể hiện chúng qua sự phối hợp nhịp nhàng giữa lời nói, cử chỉ và hành động. Điều này yêu cầu trẻ phải có sự tập luyện phát âm, luyện nói đến độ thành thạo. Quá trình tập luyện và thể hiện nhân vật chính là lúc để trẻ trau dồi và phát triển vốn từ, ngôn ngữ nghệ thuật cho bản thân. Tôi thấy cách sử dụng lời nói có ngữ điệu ở trẻ tiến bộ rõ rệt. Khi kể chuyện trẻ chỉ diễn đạt lại lời của nhân vật, còn khi đóng kịch trẻ thể hiện mình đúng là nhân vật đó. Từng câu, từng từ trẻ nói ra chính là lời cả nhân vật. Vì vậy trẻ ý thức hơn trong từng lời ăn tiếng nói của mình. Qua đây tôi thấy hoạt động dạy trẻ đóng kịch đã mang lại một kết quả lớn trong việc phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ (*Hình ảnh 5*)

3.5. Biện pháp 5: Ứng dụng công nghệ thông tin vào tiết học.

Để giúp trẻ kể lại và nhớ lại nội dung truyện một cách tốt nhất ngoài việc đọc kể cho trẻ nghe tôi còn ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giảng dạy để mang lại kết quả tốt nhất.

Việc sử dụng công nghệ thông tin vào tiết dạy, trẻ đặc biệt có hứng thú, trước khi vào bài học, khi được xem trực tiếp các hình ảnh động âm thanh, bài hát trên màn hình trẻ vô cùng thích thú. Tiết học trôi qua một cách nhẹ nhàng đầy lôi cuốn.

Với cách học này trẻ được quan sát kỹ các hình ảnh sự vật hiện tượng một cách sống động và trung thực, trẻ được quan sát kỹ nội dung quyền tranh truyện trên máy chiếu thay vì quyền tranh truyện bé ở ngoài. Trẻ được xem và khắc sâu tính cách nhân vật qua cử chỉ, nét mặt của từng nhân vật, qua đó trẻ tập trung cao độ vào tiết học, hăng hái phát biểu xây dựng bài, giờ học sôi nổi. Từ đó phát huy được tính tích cực, phát triển ngôn ngữ cho trẻ. Giờ học đạt kết quả từ 90-95%.

Tất cả những hình ảnh trên đều được quay video, chụp ảnh đưa vào máy theo trình tự một tiết dạy, trước khi vào tiết dạy tôi còn chuẩn bị máy tính xách tay đã

cài đặt phần mềm PowerPoint, máy chiếu, phong chiếu là những đồ dùng cần thiết khi giảng dạy (*Hình ảnh 6*)

3.6. Biện pháp 6: Thực hiện tốt công tác tuyên truyền với phụ huynh.

Làm bản tin về chương trình dạy theo chủ đề trong tuần để phụ huynh biết và phối kết hợp với giáo viên rèn thêm cho trẻ ở nhà.

Ngay từ đầu năm học tôi và 1 cô giáo đứng lớp đã tổ chức họp cha mẹ trẻ bầu ra ban đại diện cha mẹ học sinh để nhằm hỗ trợ cùng thống nhất kế hoạch, giáo dục trẻ và thông qua các buổi đón trả trẻ, tuyên truyền trao đổi với cha mẹ về tình hình của trẻ, trao đổi về các chủ đề trẻ học, qua việc trao đổi nhằm giúp cha mẹ biết được chủ đề tới con em mình học bài thơ, câu chuyện gì để cha mẹ trẻ về nhà rèn thêm kiến thức cho trẻ, tạo điều kiện cho cô khi dạy trẻ phương pháp phát triển ngôn ngữ của trẻ thông qua bộ môn văn học thể loại truyện kể tại lớp, từ đó nâng cao chất lượng cho trẻ làm quen với phát triển ngôn ngữ tại nhà trường.

Tôi trao đổi và vận động phụ huynh cố gắng dành thời gian để tâm sự với trẻ và lắng nghe trẻ nói, khi trò chuyện với trẻ phải nói rõ ràng mạch lạc, tốc độ vừa phải để trẻ nghe cho rõ, cha mẹ người thân phải cố gắng phát âm đúng cho trẻ bắt chước.

4. Hiệu quả của SKKN:

- Tôi đã áp dụng SKKN ở lớp tôi là lớp mẫu giáo A4.
- Số lượng học sinh là 41trẻ/lớp.
- Sau khi thực hiện các biện pháp tôi đã thu được một số kết quả như sau:

Thời gian Tiêu chí	Đầu năm		Cuối năm	
	Số trẻ	Tỉ lệ (%)	Số trẻ	Tỉ lệ (%)
<i>1. Chỉ nhớ được tên và trả lời các câu hỏi đơn giản</i>	27/41	65,8%	39/41	95,1 %
<i>2. Đọc và kể lại tác phẩm</i>	20/41	48,7%	34/41	82,9 %
<i>3. Đọc thơ, kể chuyện diễn cảm ngôn ngữ mạch lạc</i>	25/41	60,1%	38/41	87,8%
<i>4. Kể chuyện sáng tạo, sử dụng câu từ hay</i>	18/41	43,9%	32/41	78 %

Nhìn vào bảng trên ta thấy kết quả phát triển ngôn ngữ của trẻ cuối năm so với đầu năm tăng lên rõ rệt. Đặc biệt là số trẻ biết đọc kể diễn cảm và kể chuyện sáng tạo tăng mạnh, chứng tỏ trẻ đã hình thành các kỹ năng đọc, kể, biết vận dụng

những câu từ phù hợp để xây dựng nên những câu chuyện mới theo ý tưởng tượng của mình, ngôn ngữ của trẻ đã phát triển phong phú và mạch lạc hơn rất nhiều

III. KẾT LUẬN, KIẾN NGHỊ

1. Ý nghĩa của SKKN

Thực tế cho thấy việc áp dụng các biện pháp vào trong quá trình dạy và học trong nhà trường giúp trẻ hứng thú tham gia vào các hoạt động học tập hơn. Trẻ phát âm đúng, to, rõ ràng, mạch lạc. Trẻ sử dụng từ ngữ linh hoạt, phong phú trong giao tiếp. Trẻ biết sử dụng ngôn ngữ, giọng điệu trong kể chuyện sáng tạo và kể chuyện theo trí nhớ. Trẻ biết đọc thơ diễn cảm, trẻ mạnh dạn trả lời câu hỏi của giáo viên cùng với đó trẻ tự tin trong giao tiếp với mọi người xung quanh.

Sau khi được áp dụng và thử nghiệm trên trẻ, trẻ sẽ mạnh dạn tự tin hơn đối với môn học này và các môn học khác nữa ngoài ra việc quan trọng không kém đó chính là sự phát triển ngôn ngữ mạch lạc, rõ ràng hơn, ngôn ngữ đa dạng phong phú hơn vì trẻ được trải nghiệm với nhiều thể chuyện,... bên cạnh đó nhờ việc được làm quen với các tác phẩm truyền miệng thì vô hình chúng ta đã biến trẻ thành những người lưu giữ truyền lại những câu chuyện quý báu của dân tộc Việt.

2. Bài học kinh nghiệm

- Bản thân cần phải tích cực tìm tòi, học hỏi, nhận thức sâu sắc những nội dung giáo dục và lựa chọn nội dung phù hợp đưa vào dạy trẻ lớp mình.
- Thường xuyên nghiên cứu tài liệu nâng cao trình độ chuyên môn.
- Ứng dụng công nghệ thông tin vào trong các hoạt động phát triển ngôn ngữ cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động làm quen văn học.
- Cho trẻ phát triển ngôn ngữ dưới nhiều hình thức khác nhau.

3. Ý kiến đề xuất

* Đối với Phòng giáo dục:

Phòng giáo dục thường xuyên xây dựng các chuyên đề phát triển ngôn ngữ cho trẻ theo chương trình giáo dục mầm non mới hiện nay để giáo viên được tiếp cận học tập phương pháp dạy mới phù hợp hơn với sự phát triển của trẻ.

* Đối với nhà trường:

Tạo điều kiện cho giáo viên được dự giờ các tiết học đạt giải cao của đồng nghiệp trong trường để học hỏi kinh nghiệm giảng dạy.

Trên đây là "**Một số biện pháp phát triển ngôn ngữ mạch lạc cho trẻ 5- 6 tuổi thông qua hoạt động làm quen văn học ở trường mầm non**" tôi xin giới thiệu để chị em đồng nghiệp, của nhà trường và cấp trên cùng đóng góp thêm ý kiến để giúp tôi có thêm kinh nghiệm trong giảng dạy và hoàn thiện tốt hơn đề tài này.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

V. TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1.** Phương pháp tổ chức hoạt động làm quen với tác phẩm văn học - PGS.TS: Hà Nguyễn Kim Giang (Nhà xuất bản giáo dục)
- 2.** Chương trình chăm sóc giáo dục trẻ 5-6 tuổi.
- 3.** Giáo trình phương pháp đọc. kể diễn cảm thơ, truyện cho trẻ em lứa tuổi Mầm non – NXB Đại học Sư phạm.
- 4.** Đặc điểm phát triển ngôn ngữ, những mục tiêu và kết quả mong đợi ở trẻ mầm non về ngôn ngữ.
- 5.** Ứng dụng phương pháp dạy học tích cực trong lĩnh vực phát triển ngôn ngữ.
- 6.** Phương pháp phát triển ngôn ngữ cho trẻ qua bộ môn làm quen với văn học.
- 7.** Website hỗ trợ giảng dạy và chăm sóc trẻ em: www.mamnon.com.
- 8.** Tâm lý học trẻ em .